

ELS TREBALLS SE PUBLI-
QUEN BAIX LA RESPON-
SABILITAT DE LLURS
AUTORS

NO'S RETORNEN ELS ORI-
GINALS

RENOVACIÓ

Setmanari Nacionalista Republicà

PREUS DE SOTSCRIPCIÓ:
TRIMESTRE 1'50 PESSETES
ANUNCIS: A PREUS CON-
VENCIONALS
NUMERO SOLT: 10 CENTS

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
RAMBLA DE SANT JOAN, 50, BAIXOS, — TELÈFON 256

TARRAGONA, Diumenge, 27 d'Octubre de 1918

ESTABLIMENT TIPOGRÀFIC:
LLORENS I CABRÉ — CARRER DE FORTUNY, NÚM. 4

La lliberació de Bèlgica

La lliberació de Bèlgica està sent un fet.

Si's plau per força, aquella condició que estaven disposats a acceptar els alemanys, és: la evacuació dels territoris ocupats, a canvi de la seguretat de l'Imperi, es veuen ara obligats a realitzar-la...

I en quan a la seguretat de l'Imperi... ¡ja'n parlarem!...

Bruges i Zeebrugge han sigut les dos últimes poblacions lliberades del captiveri. En les tranquiles aigües dels canals de Bruges s'hi reflexaran les cares somrients dels habitants... I la bandera de Bèlgica, la seva bandera, onejarà en cada finestra gallarda, dreta, arrogant i provocadora, aquella bandera que no han pogut batre les àguiles imperials en quatre anys de vigilància... ¡Oh l'ànima popular! ¡Oh, la voluntat popular!...

¡Oh, Bèlgica santa, Bèlgica màrtir! com la fruim nosaltres, de la Catalunya ignorada i opresa, l'hora de la teva lliberació!... ¡Beneida sia aquesta hora!...

(Retirat de la edició anterior per excés d'original)

Als amics En Carles de Viana i En Pere Martell

Dispensau, estimats amics, que jo el més modest nacionalista republicà, me interposi per un moment entre la bella i enlairada correspondència que havèu entaulat i sense esperar la contestació dels leaders per vosaltres aludits.

Jo ja se que al fer-ho es un atreviment perquè ni trobarèu en mí aquell bell llenguatge en que vosaltres sabèu vestir les vostres epístoles ni potser aquelles parrafades diluïdes que sabèu envocallar els vostres escrits; però si a manca de tot això, volèu respectar-me la idealitat i honradesa del meu sentir, encara que exposada amb cruïda, jo vos prego que m'escolteu.

Als dos, comensaré dient-vos que l'esperit de crítica (tal com debem acceptar-la els nacionalistes amb altesa de mires, lo contrari fora la negació del nacionalisme) va prenent entre nosaltres una forma epidèmica, i, per lo tant, com aquesta, es sempre de resultats funestíssims.

I començo aixís perquè jo crec, bons amics, que el crític avans que tot, al emprendre un treball de crítica, deu estar ben empatat de lo que deu tractar; deu escorcollar tots els recons a on se hi amaguin les més insignificants molècules, ja que el desconeixement d'aquestes pot portar a equivocacions quins perjudicis sigan incalculables. Ademés el crític deu tenir sempre un gran esperit de serenitat i optimisme, i de mancar-li aquestes dos condicions, sobre tot la última, els seus fruits seran contraproduents.

Partint de aquest concepte format per mí i, per lo tant, potser per vosaltres, sense cap valua, permetèume que vos digni amb una franquesa salvatge, que ambdós estèu bastant faltats de lo primer i que vos domina ou absolut el pesimisme, i si altres probes no'n tingués em bastarien els dos articles vostres que son sentenciadors de vosaltres mateixos.

Llegia fa poc que l'home pesimista es una negació i el que's queda amb en-

el seu fur intern (per més o menys temps) quelcom que pugui afavorir en qualsevol ordre als demés, es un crim de lesa humanitat.

Sentats, doncs, aquets principis, en que jo em fonamento, dec dir vos en primer lloc que ambdós veniu comentent aquest crim de lesa humanitat (en aquest cas de nacionalisme català) ja que ambdós fa massa temps que viviu una vida de retraïment i que portats pel vostre pesimisme, vos heu negat a una actuació política activa, amb la que segurament si haguéssiu estat esperits forts, la vostra veu se hauria oïert pas, acompanyate de altres més modestos, com la meua, i de conjunt la tasca hauria produït uns rebrotos plens de sava ben saniosa.

Empró vosaltres, confessió de part, (En Pere Martell), regoneixèu que sols heu intervingut en moments oportuns; aixó de la oportunitat es molt discutible i molt mes de la manera que la en tauleu, perquè jo la oportunitat la considero actuant sempre al peu del canó, mirant el moment de efectuar el tret perquè aquest sigui més profitós i no pas estant-se contemplant la naturalesa en lloc de mirar-se la punteria per a aprofitar aquest moment oportú, que en aquest cas resulta en la immensa majoria de ocasions que's disparará a deshora.

Una prova evident es la de Foch que ha guanyat aquesta guerra monstruosa batallant sempre, defensant les seves conviccions primer o sigui la del mando únic i guanyada aquesta batalla dins els elements tècnics portant la a la pràctica després, sense parar de combatre un moment, actuant sempre i amb una intensitat incalculable. Així es com es guanyen les batalles en tots els ordres, portant-hi aquesta quantitat de treball perseverant.

Es així com havèu actuat vosaltres? Repasèu vostra consciència i crec que la contestació serà ben negativa.

I, jo vos pregunto: quines responsa-

bilitats havèu contret amb la vostra actuació negativa?

Moltes i molt grans, dins el Nacionalisme Català.

Vosaltres, ja els anomenèu amb la vostra fraseologia an En Pi i Margall i an En Prat de la Riba; però, quant poc havèu sapigut imitar-la la seva obra; ambdós baixaren a la fossa sense deixar de actuar per un sol moment, de la única manera que deu actuar-se (cada ú dins la seva esfera) sense un moment de cobardia, sense un moment de defalliment, com ho fant sempre els esperits optimistes, i no perquè no arribéssin moments en que és trobessin isolats en les seves orientacions, atrevides sempre, però sempre justes.

Podrèu contestarme que homes com aquell n'escaseja la pasta; és clar que sí, empró sí en les files del nacionalisme fos avui el de la Lliga fos el de Esquerra, hi haguéssin format sempre els bons catalans, sen se qu'és deplorés les desercions i cada ú posada la mirada fita en aquets grans homes, per imitar-los en tot lo possible, és segur indubtable que no estariem en els moments actuals potser com estem; es veuria una unió sagrada i santa, que jo erec arribará prompte pel bé de Catalunya, però que vosaltres no teniu dret a interrompre-la amb els vostres escrits pessimistes, que poden donar peu, amb un desconeixement de la situació política motivada pel vostre isolament, a esgarriar aquets moments de oportunitat que s'están preparant.

Feu afirmacions en les vostres epístoles sinó clares (amb vessalina, sempre aixís) de una manera encoberta, que inclouen recriminacions sobre la actuació nacionalista dels leaders i amb aixó, que sempre es feina negativa, no teniu cap raó.

Perque jo vos pregunto: I si aquets leaders haguéssin fet com vosaltres quedant-se a casa, que'n fora del Nacionalisme Català?

Algú dels que nomenèu es ben gran i hermosa la feina que porta feta en l'ordre polític i tant debó cada ú de nosaltres n'haguéssim fet la meitat.

Per acabar, vos diré sols, que els moments actuals no son de digressions, que aquestes si deuen existir és entre nosaltres sense fer-les públiques, ja que la importància dels moments son de una ferma unió per anar a lo que es ideal comú o sigui al reconeixement de la Nacionalitat Catalana.

Veniu-hi tots al camp actiu de la lluita, que tots hi cabem mentres en nosaltres superi la idealitat de Catalunya a qualsevol altre, i tots fermament i amb enteresa lluitarem amb braó per la consecució del ideal; fem afirmacions concretes i no exòtiques, com ho fan avui els grans homes que com Wilson dirigeixen a les nacions aliades; procedim amb amplitud de criteri com ho requereixen la resolució dels problemes que's debaten i així serà quan en heres supremes com la actual Catalunya agrairá als seus fills la seva conducta honrada i noble.

Fem-la doncs i trobèu-nos tots en aquesta hora Santa de la reivindicació dels pobles que tanta sang ha costat i per a que sigui aquesta la que segelli per sempre més derramament de altri, amb la Unió germanívola de les Nacions i els Homes.

UN DEL CAMP.

Joventut!!!

Joventut significa vitalitat, força, ardidesa, aspiracions..... Es precis, doncs, aprofitar-la per a poguer fer alguna cosa de profit tant en el sentit material com en el sentit moral. Els joves tenim el deurer sagrat de treballar amb fé i amb dalit no solsament per a un millorament progressiu en el benestar de la vida fins a donar complement a les nostres aspiracions, sino també per la grandesa i llibertat de la patria seva.

La nostra patria és Catalunya i per ella son tots els nostres amors i tots els nostres afanyos. Però malhauradament des de fa ja molt temps Catalunya no disposa de la llibertat que com a nació li correspon, perquè li va ésser robada. Des de fa molts anys la nostra patria viu presonera de l'Estat espanyol que ha procurat sempre tenir-la lligada fortament de mans i peus perquè no pogués escapar mai del seu domini. Des de Felip V que Catalunya ha sigut tractada sempre amb el més gran despreci per el centralisme espanyol sense haver volgut tenir mai en compte ni les seves aspiracions ni els seus drets.

Ha arribat, doncs, un temps que no és posible ja més paciència. Hem arribat ja a un temps en que es fá precis que el Govern espanyol presti la deguda atenció al problema català i el resolgui tot seguit i satisfactoriament per a els catalans. Nosaltres no tenim ja que demanar mes, amb humiliació com fins avui, als governs dels reis espanyols que regoneixin la nostra personalitat catalana i ens donguin la llibertat que desitgem i mereixem, no, nosaltres tenim el deurer avui d'exigir-la, i si de bon grat no ens la volen donar, tenim el dret de pendre-nos-la nosaltres mateixos.

Els catalans, malgrat haver estat durant una serie d'anys baix el domini d'Espanya, hem sentit la nostalgia de la patria.

La patria dels catalans ha sigut i serà sempre Catalunya.

Es, doncs, arribada la hora de les reivindicacions dels pobles oprimits. La pau se acostia i amb ella el triomf de la democràcia i de la llibertat que representant en aquesta grandiosa guerra les nacions aliades, les mateixes que exigiran una vegada finida aquesta que totes les nacions opresores de petites nacionalitats com la nostra, deixin anar la seva presa.

Es precis, doncs, també que la nostra Joventut es dongui compte de la importància trascendental que per la nostra patria Catalunya representen

aquets moments i que treballi amb fé i constància fins a obtenir dignament la seva llibertat i independència.

Noticiari de Barcelona

Cosme Vidal "Josep Aladern"

A la edat de 48 anys morí el 16 de Octubre, a Barcelona, l'amí quin nom encapçala les presents ratlles.

Era un bon i un gran amic l'Aladern, mereixedor, no tant sols d'una pòstuma recordança, sino de quelcom més que's realitzarà algún dia si una colla d'entusiastes del il·lustre filòleg, entre'ls quins tania l'alt honor de contans-hi, fan lo que's proposen.

No anem a fer avui, per manca de temps i espai, una biografia del poeta i del escriptor. Es aquesta una nota que dicta'l sentiment, avalotat amb motiu de la groça perduda experimentada és una llàgrima que'ns salta dels ulls i endrecem a la bona memoria del home senzill, que no v'at patir mai del mal que tants homes de valer pateixen, fént-los poc menys que segrestats pels necessitosos de lliçons i de protecció.

L'amí Aladern havia sapigut reunir a vora seu una colla d'aficionats a les lletres de Catalunya, no pocs d'ells, per obra del seu volguer, i del preceptor excel·lent que la sort va donals-hi. Més d'una vegada nosaltres, migrats obrers de la plana, anavem a veure al Mestre, i sempre rebérem una amable i valiosa lliçó. Quan volguérem publicar, en un llibret, en una colla de treballs poètics, versos de lluita, roselles del Ideal, fou ell qui accedí a escriure el prolec valent, sobrerament encomiàstic.

**

Publicà una colla de llibrets, treballs filològics, noveletes, drames; empró és molt més lo que deixa inédit, doncs l'Aladern és dels escriptors catalans que més han produït. Era un gran col·leccionador, ja estaba treballant en la colecció de poetes i escriptors catalans del passat i present sigle. Volia ell que fossin coneguts no tant sols els que han tingut la sort d'alcancar anomenada dins la literatura, sino fins aquells que vencent tota mena d'entrebancs han sapigut educar-se, empró, mancats de mitjos, formats al patir de la necessitat, no han pogut obrir les ales y volar al cel de les seves fantasies literàries.

A en Vidal li ocorregué un cas que val la pena de donar-lo als vents. Tenia divuit anys quan llegí en el periódic de Madrid *La Justicia* un article contra Catalunya, firmat per en Julian Fernandez. Aixó succeí quan l'Aladern vivia a Alcover. Escrigué una rèplica, la envià al periódic madrileny i's publicà tot seguit.

Veins d'Alcover llegiren la rèplica i

DEMANEU PER TOT ARREU ELS
Xarops, Horxates i Sodes refrescants

ESPLUGAS

CREU CUBERTA, 32
BARCELONA

no volien creure que fós en Cosme Vidal el seu autor, doncs era un xavallet, segons hem dit.

El cas és que'l Fernandez contestà i la polèmica durà llarga temporada, obligant el nostre amic a que'l seu adversari li dongués la raó en bona part.

**

Era una tarda amb sol que varem acompanyar les cendres glorioses de l'Aladern al cementiri, una tarda que un vent molest i la pena que portavem a dintre ens la va fer semblar desagradable.

Una malaltia del cor va véncel. ¡Havia glatit tant aquell cor del poeta, havia patit tant davant les injustícies dels homes, havia estimat tant als sens!

Rebi la seva família, especialment la seva esposa i el seu germà Plàcid, també poeta i gran escritor, la seguitat de que'l nostre cor ha volgut ajudar-los a passar les penes d'avui.

J. COSTA I POMÉS.

Barcelona.

El prop-venent dia 27 celebrarà Consell general ordinari la Unió Catalana. Entre altres assumptes, es tractarà ja l'elecció de càrrecs de la Junta Permanent. en meitat, tal com marquen els Estatuts vigents. Toca elegir enguany els càrrecs de vis-president, tesorero, secretari de propaganda, secretari general i dos vocals.

Es parla que properament tindrà lloc l'inauguració en varis indrets de Catalunya de varies entitats adherides al «Bloc», per lo que s'estan activant tots els treballs de constitució perque no careixin de l'importancia deguda.

S'espera que com l'estat d'en Marcellí Domingo va millorant, podrà assistir a l'inauguració de les noves entitats.

En la darrera sessió celebrada per l'Ajuntament s'aprovà per unanimitat la següent proposició: «Que en atenció a l'obra de justícia que ve realitzant el President dels Estats Units, mister Wilson, Barcelona el nombre ciutadà honorari, i que's cablegrafi a Mr. Wilson el present acort.»

Inutil es descriure amb quins bons ulls l'opinió barcelonina ha vist aquest acort, pres amb tan alta de mires.

El Centre Republicà Català «Sang Nova» ha acordat haver vist amb gran satisfacció l'aprovació per l'Ajuntament de la proposició nombrant Ciutadà Honorari de Barcelona al il·lustre President dels Estats Units, mister Wilson.

Ha mort el molt conegut publicista i escriptor, que actualment desempenyava la redacció en cap de *La Veu de Catalunya*, En Josep Morató i Gran.

Al dolorós trance d'haver perdut la seva filla nostre benivolgut amic en Josep Grant i Pala acaba de perdre també la seva distingida esposa. Li endressem nostre mes sentit condol.

El dia 27 està anunciada una reunió de entitats culturals, polítiques i recrea-

¡Per a quan arribi l' hora de Catalunya!

La JOVENTUT NACIONALISTA REPUBLICANA DE TARRAGONA, posseint una perfecta visió de la realitat, diu que se apropa l' hora solemne de les reivindicacions dels pobles oprimits. Si Catalunya vol satisfer el seu amor de tota la vida, és necessari que es prepari per a conseguir-ho; i ho conseguirà si manifesta quina es la seva voluntat.

La veu de tota Catalunya no la pot sustentar qui no tingui rera seu el principal sector del poble.

La JOVENTUT NACIONALISTA REPUBLICANA aspira a crear arreu de Catalunya uns nuclis d'esforçats patriotes, que, a tota hora, puguin constituir aquell sector del poble que té veu i té voluntat.

JOVENS D'AQUESTES COMARQUES!... vosaltres qui sentiu la força del ideal catalanista-esquerrà, escriviu donant vostra adreça an aquesta Joventut donant vostre nom, i un bon dia rebreu la visita d'una autoritzada Comissió, la quina, al portar-vos un nou alé de lluita i encoratxament, establirà una estreta llaçada entre vosaltres i la JOVENTUT NACIONALISTA REPUBLICANA DE TARRAGONA per a preparar l'adveniment de la HORA DE CATALUNYA.

Aquesta crida va dirigida a tots; així an aquells que agrupats formeu entitats constituïdes, com an aquells solitaris que apartats de les grans poblacions, senten batre el cor al impuls dels ideals re-dentors: que tots hi són necessaris a la gran obra que s'ha de bastir.

tives per a protestar del nou impost sobre inquilinat que acaba de crear aquest Ajuntament.

Un cop anunciat l'apertura de Corts, ha sigut general el desfile de diputats cap a Madrid, quedant els centres polítics a l'espectativa.

J. N. R.

23 Octubre 1918.

La pau s'apropa

Ja no s'ourà més el tronar macabre del canó anonciant lluita.

Els exèrcits aliats entraran, a no trigar gaire, coronats per l'aurore del triomf, a la gran vila de París, cervell d'Europa, precedits d'una auba esplendorosa, vessanta de llibertat...

El poble, el poble mateix que en 1793 proclamà els drets de l'home, reberà entusiasmament als qui han lluitat per a lliberar al món del imperalisme, i en mig de clams de victòria, desfilaran al costat dels soldats de Bèlgica la martre, de Sèrvia l'heroica, de França la forta i sublim, d'Amèrica la noble i desinteressada, els soldats de Catalunya, que també han donat la seva sang per la causa de la Llibertat.

Aquets catalans que tan alt han posat el nom de Catalunya. Que han demostrat al món que lluitant per la seva llibertat, hi ha en un recó d'Europa una raça que alena viure; empro viure dignament; com aquestes nacionalitats, que baix l'esperit filantrop d'en Wilson, viuràn tal com mereixen.

Per això nosaltres hem desitjat sempre i a tothora la victòria de l'Entente; perque la seva victòria es la nostra.

EUPLIUS.

Barcelona, Octubre 1918.

Obituari

EN POMPEU ROSELLÓ

En plena joventut, víctima de l'epidèmia reinant, ha mort a Castelltersol, a on anà a restablir-se la salut algo decaiguda, el que fou en vida nostre bon amic En Pompeu Roselló.

Era el finat professor de l'Escola Normal de Mestres de Palma de Mallorca, lloc que ocupà com a premi al seu saber y constant estudi, i fervent enamorat de la cultura física, havent obtingut varis premis en concursos atlètics, essent estimat per tots quants tinguérem la sort de tractar-lo.

Nosaltres que ens honrarem amb la seva amistat, preguem a la seva família i en particular al seu germà, el nostre consoci en César, ajunti a les proves de condol rebudes, la nostra més sincera.

**

EN JOSEP VIDAL I RAS

Es amb dolor intens que agafem la ploma per a notificar als nostres llegidors i amics la pèrdua per a sempre d'un dels qui va ésser un bon amic nostre, un gran tarragoní: En Josep Vidal i Ras.

Modest, en tota la extensió de la paraula, era en Vidal d'aquests homes que's feia agradable des de'l primer moment que un hi comensava a tenir-hi relació, i els seus coneixements i la il·lustració que s'havia apropiat, li permetien conversar i fins discutir amb fonament de causa, de tarragonisme, de ciutadania, d'art, de pedagogia, de llingüística, en fi, de tota la gama de aquelles coses que ell les relacionava, amb justesa, amb el seu sentir nacionalista, amb el seu gran amor per la nostra terra catalana.

Ell ha intervingut en lo fundació i sosteniment de varies societats tarrago-

gonines, entre elles l'«Orfeó» i «Tarragono Esperanta», i ha format part de moltes juntes de diverses entitats, deixant una tasca digna de lloa i d'exemple, perque sempre hi havia dedicat tot el seu esforç i tota la seva activitat en els diferents càrrecs que se li havien conferit.

En aquestes planes de RENOVACIO hi deix estampats alguns articles que l'havien revelat d'ésser un escriptor amb criteri propi, d'estil fàcil i vibrant. També en altres periòdics de la localitat i de fora havia col·laborat, essent el tema preferit per en Vidal la divulgació de l'Esperanto, del que n'era un dels pòstols mes decidits.

A tota la seva família, que tant s'aprecia en aquesta casa com s'estimava al que havia sigut amic nostre de tota la vida, li fem avinent nostre ben sentit pesar, pesar que han tingut també bona part de tarragonins que, com nosaltres, s'honraven amb sa amistat, com ho demostrà l'acte solemne de la conducció a sa darrera estada, que's va veure concorregut en extrem, havent-se-li dedicat tres hermoses corones com a darrer tribut al bon amic En Josep Vidal i Ras.

DEL MOMENT

El problema de l'Ensenyança

El problema vital de l'ensenyança que desde l'any 1898, en que comença a despertar l'atenció, encar que no la voluntat dels nostres polítics, fins a la fetxa, havia quedat estacionat, sens que amb tan llarc periode de temps es planteiges la més petita reforma de caràcter general, ha resurgit ara en el nostre país, amb motiu de la present guerra, amb una oportunitat i acert grant, com ho demostra'l fet de que no siga éll sol, sino tots els països beligerants els que l'han plantejat i s'en preocupan.

El president del Concell de Ministres anglés, Mr. Lloyd George, en un rescent discurs pronunciat a Manchester, deia, entre altres coses, que era precís que la nació anglesa prestés més atenció al problema de les escoles de la que havia prestat fins a la fetxa, ja que ha sigut plenament demostrat que, la més ferma Institució d'Alemanya contra la que han tingut de lluitar les nacions aliades no han sigut precisament les factories Krup, ni les dresanes aont es construeixen els submarins, sino les escoles d'Alemanya. Un home ben educat es sempre un bon ciutadà, un bon treballador i un bon guerrer, si així es fa necessari que ho siga.

Anglaterra ha procurat corregir els seus errors, mitjant la promulgació de la llei de Mr. Fisher, que produirà una verdadera revolució en l'ensenyança.

Fa tan sols dies, acaba de celebrar-se a França una assamblea de les Associacions de mestres, en la que hi han assistit representants de les nacions anglesa, belga i servia, acordant entre altres punts, demanar la reorganització de l'ensenyança primaria, treball que deu fer-se en col·laboració amb delegats de les organitzacions industrials, comercials i agricòles locals,

establir l'ensenyança de l'escola sobre la realitat de la vida, fent de l'ensenyança del treball local una base de tota educació de caràcter nacional, i per fi, la pedra de toc del magisteri, la qüestió de vida o mort, demanar als poders públics que sigan equiparats els mestres als funcionaris tècnics en lo referent als sous, ja que essent la educació de la joventut un servei públic quin interès supera a tots els demés per la sencilla raó de que compromet el primer de tots els capitals: el capital humà, així deu ésser.

França ha promés i en part ho ha fet ja, atendre degudament aquestes justes reclamacions.

França i Anglaterra, com la generalitat de les nacions del mont civilitzat, estaven avans de l'actual guerra, respecte a l'ensenyança a un nivell infinitat de vegades superior a Espanya.

El nostre desgraciat país, breçol de l'incultura i de l'adoració sistemática de la força, aon ha sigut i es encar avui dia, per vergonya nostra, considerat el que'n fa percibir els primers effluvis de la més sublim de les religions, com a un ésser ridícul i estrafalari digna sols de escarni; aon no se ha tingut prou vergonya ciutadana per a evitar el que tots aquets honrats ciutadans dedicats al penós encàrrec d'ensenyarnos els nostres deures tinguesin que permaneixer materialment presos per la fam; aont, per no considerar-los, fins no volen equiparar-los als funcionaris públics, al plantejar-se, amb motiu de la present guerra, a las nacions beligerants, una sèrie de problemes, entre élls, el de l'ensenyança, ha volgut recordar-se de que té 650.000 nens que per manca de professorat i locals no assisteixen a escola, ha fet acte de contricció dels errors i les iniquitats comeses amb lo referent en aquesta materia i ha obligat, vulgas o no vulgas al nostre incapacitat govern, a preocuparsen.

Empro, es tan migrat el concepte que de dit problema tenen els nostres governants, que han cregut solucionar-lo, no sens que avans mitjés una crisi, oferint unes tristes pessetas als mestres; oferta pobre, que no bastarà a cubrir les naturals, no res més que les naturals, necessitats d'élls i de llurs families, sens que s'hagin preocupat en lo més minim a la reorganització, de tot lo relatin a l'ensenyança, abandonada per complert en la nostra desgraciada nació.

Si la misió del profesor de primeras letras es considerada per els nostres governants d'inestimable valor per a la vida del poble; si'l mestre demostra prou capacitat per a desempenyar perfectament el sacerdocí que la societat l'encomana, qüestió capital que deu ésser estudiada al plantejar-se les reformes d'ensenyança, l'Estat deu retribuir-lo esplendídamet, ja que'l nostre poble valdrá'l dia de demà, lo que hagin valgut les nostres escoles. Si per lo contrari no es creu així, deuen suprimir-se. Mai per mai deu l'Estat fer-los arrastrar la vida miserable d'ara que constitueix un verdader crim de lesa patria. O ser o no ser. *Mending or enning*, reformar o morir, que diu un aforisme anglés. L'incertitut es el major dels mals.

Es necessari reformar de plé l'ensenyança donant-li complerta independència en l'organització i administra-

XACOLATE ORTHÍ-TARRAGONA

PRODUCTE PUR i de PRIMERA CALITAT: El més RIC EN CACAO: Alimnt NUTRITIU per excelencia

ció técnica, així com apartar-la de l'influència del partidisme polític; fer gratuïta i obligatoria la primària; crear escoles en tots els centres urbans, industrials o rurals, quina població escolar siga major de 30 nens; buscar el medi més apropiat a les exigències del país, per a procurar instruir i educar als pobladors de les serres i muntanyes; crear el número suficient de mestres, etc., etc.

Pensem que hi ha nacions com Nord-amèrica que empleen la meitat de gastos públics en educació i comparem-ho amb el fet de que Espanya en la zona del Marroc hagi gastat per a instrucció sols 80.010 pessetes i, en canvi, 262.170 per a cabells de quefes i oficials del exèrcit. Mirem l'estat de cultura d'una i altra nació i deduïm-ne la conseqüència.

Prenem exemple no ja dels estats mencionats ni de la mateixa Suïça, punts aont l'ensenyança ha alcançat el grau màxim, sino tan sols de les petites repúblicas sudamericanas que com la mateixa del Perú mitjant la llei de 28 de Gener passat, han sapigut posar-se a una altura envejable en aquesta materia, i porten a terme lo més aviat possible aquestes reformes.

¿Està capacitat el nostre Govern per a portar-les? ¿Hi ha algun partit governamental que s'hagi preocupat de la resolució de dit problema? Nosaltres estem plenament convenguents de que no.

JAUME J. PAMIES.

Programa

dels actes que es celebráu per la Joventut Nacionalista Renaixença de Barcelona, durant el propi-
vinent mes de Novembre:

Dia 5.—A les deu de la vetlla, vetllada necrològica dedicada al malaurat company J. Martí i Fortuny.

Dia 10.—Ascensió a Les Agudes, 1.740 m. (Montseny), anant-hi per Sant Celoni, Campins i Santa Fe, i retornant per Santa Fe, Pirells, Castell de Montsoliu i Breda.

Presupost: 5 pessetes de trens.

Vocal-delegat: J. Centelles.

Reunió: A les 4'45 estació de França.

Retorn: A les 23, del mateix dia.

Dia 17.—Conversa de afirmació «Social-Nacionalista», en nostre mateix hostatge.

Dia 24.—Excursió a Gavá, Castell d'Arampunyá, Pics de la Morella i de la Pleta, retornant per Garraf i Castelldefels.

Presupost: 2'40 ptes. de trens.

Vocal-delegat: E. Blanquet.

Reunió: Baixador del Passeix de Gràcia, a les 5'30.

Retorn, a les 21 del mateix dia.

El quadre escènic té en assaig una vetllada teatral per a primers del proper mes de Desembre, a benefici de la bandera de la Joventut, quines obres a representar seràn:

«L'Epidemia».

«Els mals pastors», (quart acte).

«El forjador d'acer».

Detalls per programes especials.

NOVES

Hem rebut un article del nostre amic En Pere Lloret contestant a la carta oberta d'en Carles de Viana, que no podem publicar en el número d'avui per excés d'original. Anirà en el número pròxim.

Casa Llauradó

San Agustí, 19

Rebudes les més selectes novitats en

LAGSSA

BEUSAS

ETAMINS

CRESPONS

LLANARIA

GENEROS DE PUNT

BOAS PLUMA FANTASIA

A pesar de les circumstancies actuals els prens en tots els articles son en extrem limitadíssims.

Víctima de les complicacions de la gripp, ha mort, durant la passada setmana, la distingida senyora D.ª Agna Ventosa, esposa del nostre bon amic En Francesc Nel-lo i filla del no menys amic el conegut advocat i concejal del nostre Ajuntament En Josep.

Exemplar esposa i excelent mare, el buit que deix en la familia és grant.

Rebin l'espós, el pare i demés familia, ja que no trobem paraules per a intentar sisquera atenuar la pena imensa que'ls amarga, l'expressió del nostre més sentit condol.

Fem avinent a qui correspongui que els nostres amics de Renaixença de Barcelona no reben RENOVACIO, apesar de enviar-los-hi religiosament totes les semanas.

Esperem ser atesos i que's corregeixi aquest abús.

CASA COCA

COMTE DE RIUS, 7 - TARRAGONA

Respalls de tota mena, especialitat en articles de pell i per a viatge, hules per a llits i taules, gutaperxes i linoleums.

Des de fa alguns dies es troben malsalts d'algun cuidado, de l'epidemia reinant, el nostre company de Redacció En Joan Andreu i la seva familia. Els hi desitgem una ràpida millora.

El passat dimars, dia 22 del corrent, tinguerem el gust de saludar, a la veïna ciutat de Tortosa, a varis amics del Centro de la Unió Republicana, entre ells al jove advocat En Josep Baranguer Grós, redactor del batallador diari d'aquella ciutat *El Pueblo*.

PERE FRANCESCH

Practicant de Medicina i Cirugia

Especialitat en Massatge i Callista

VISITA A DOMICILI

Plassa de la Font 47, entressol

Es troben completament restablerts de l'enfermetat que'ls aqueixava el nostre bon amic i consoci En Josep Arana i la seva senyora. Ho celebrem.

Per manca d'espai deixem per a la pròxima setmana bon número d'originals.

«Desde las barricadas»

(Vida política espanyola)

per ALBERTO GHIRALDO

Preu: 3'50 ptas.

«El peregrino curioso»

(Una setmana de revolució a Espanya)

Sensacional follet de 100 pàgines

Preu: 0'35 ptas.

Demanèu-los en totes les llibreries y Casa Editorial Monclús

= Tortosa =

VINS PURS GARANTITZATS

Blancs i Negres

del Baix Penadés

A 20 i 25 céntims el litre, al Cos del Bou, núm. 9.

A domicili (inclús als masos) a 25 i 30 céntims.

El blanc es serveix en les bones droguerías.

LA SASTRERIA DE A. Gavaldá

TÉ EXPOSADAS LES UL-

TIMES NOVETATS EN FI-

GURINS PER A AQUESTA

:: :: TEMPORADA :: ::

PREUS AMB ECONOMIA

Mendez-Núñez, 6, ent.

TARRAGONA

GRAN TINTORERIA LA REUSENSE

= DE =

D. INGLÉS MAGRIÑA

Baixada Peixateria, 21 : TARRAGONA

Aquesta casa, sen la mes important en el seu ram, es la única en aquesta plassa que executa el verdader

RENTAT EN SEC

sobre totes las robas.

En 24 horas es deixen llestos els dols y tots els treballs que precisin. Es tenyeixen tota classe de colors com la mostra que es desitgi, igual com també es tenyeixen les robes negres en colors. Les sotanes y manteos, además de tenyir-se en un bon negre, es planxen d'una forma especial, evitant el llustre.

¡Ficseusi bé! Aquesta es la casa a on trovareu el màxim de la PRONTITUT — PERFECCIÓ — Y — ECONOMIA

LLIBRERIA y PAPERERIA y ESTAMPERIA

DIBUIX y PINTURA y ESCRITORI

LLIBRES RATLLATS

ELÍSEO PONZ MASSAGUÉ

SUCCESOR DE FILLS DE J. FONT

CORRESPONSAL de la casa FARINETTI per a SEGELLS DE GOMA, RELLEUS EN PAPER, ESMALTS, etc., etc.,

i de la casa «ARTE CRISTIANO» de OLOT

per a ESTATUARIA RELIGIOSA

Baixada Misericordia, 7 Teléfon 393 Tarragona

Ferreteria de Bernabé Martí

Bateria de cuina — Eines de totes classes
Articles per a magatzems de vins i olis.

Objectes per a regalos

Articles per a Sport

SANT AGUSTÍ, 9 I 11-TARRAGONA

CLÍNICA VETERINARIA I TALLER DE CONSTRUCCIÓ

— DE —

POMPEU VALL

NOVA DE S. FRUCTRÓS, 3
TARRAGONA

P. Lloret i Ordeix

Advocat : Corredor de Comerç Col·legiat

Apodaca, 6 : Tarragona : Telefon 95

Gestió i intervenció d'operacions bancaries : Ordres de borsa

Fábregas i Recasens

Banquers

Valors :: Cupons :: Borsa :: Canvi :: Giros

Rambla dels Estudis, 4 :: Barcelona

LINIA REGULAR DE GRANS VAPORS Ibarra & C.^a (S. en C.) SEVILLA

Tots els dijous sortida fixa per a València, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Cádiz, Huelva, Sevilla (admitint càrrega amb coneixement directe per a Ayamonte i Isla Cristina, amb transbord a Cadiz o Huelva, (segons convinga al interessat), Vigo, Villagarcía, Catriel, Coruña, Ferrol, Avilés, Santander, Bilbao, Pasajes i San Sebastián. Quincenalment admet càrrega per a Motril. Servei ràpid eventual per al Nord d'Espanya, amb escala als ports de València, Alacant, Málaga, Sevilla, Vigo, Coruña, Santander i Bilbao, empleiant sols 14 dies en el viatge. Se expedeix coneixement directe per a Lluarca i San Esteban de Pravia amb transbord al vapor *Lluarca* n.º 3, i per a Dunkerque als vapors de la Companyia Francesa *Denain & d'Anzin*.

VIATGES EXTRAORDINARIS A PALMA DE MALLORCA

Per a la Costa d'Espanya

PRÓXIMES SURTIDES

Per a Cette i Marsella

VAPOR "CABO SAN ANTONIO"

VAPOR "CORONA"

Per a més informes al Consignatari **D. Marian Peres-Reial, 32 - Teléfon, 45 - TARRAGONA**

Ferros per a obres de totes classes: Retxes: Especialitat en treballs d'art.

TALLER DE ORERALLERIA
— DE —
JOSEP GIL SABATÉ
CARRER PORTELLA, 9
TARRAGONA

Báscules, Balances i Romanes. Reparacions de totes classes.

GRANS MAGATZEMS Las Balears

Sabateria: Sombrereria: Camiseria: Corbateria: Géneros de punt: Especialitat i grans existències en mitjes i mitjons.

ROBA BLANCA PREU FITXO
TELEFON 116

Confiteria i Pasteleria
— DE —
Francisco Tuset
(Ex-dependent de la casa Palá)

Gros assortit en reposteria: Tortades replenes i Pasta de Brioixs. Especialitat en Pastes seques: Carquinyolis i Borregos: Xarops i Horxates.

RAMBLA S. JOAN, 41
TARRAGONA

Impremta: de Llorens i Gabré

Fortuny, núm. 4
: Tarragona :

TINTORERIA MODERNA de Angel Alcoverro

Unió, 33. — Taller: Gasómeiro, 32. — TARRAGONA

SUCURSALS A GANDESA, VILLALBA, BOT I BATEA
L'amo d'aquesta tintoreria té'l gust de posar en coneixement de la seva nombrosa clientela i del públic en general que ha rebut un immens assortit en colors de la present temporada i en especial els negres de BREMENN. Per a convenes visiten aquest establiment.
Es ren en i tenyeixen tota classe de texits de llana, fil i cotó per difícils que sigan.
Es renten i tenyeixen sotanes i manteos en negres especials.
Es renten en sec trajes de senyor i senyora, lo mateix, que tota classe de cortinatges, tapets, boás, guants, estors, mantel·lines, gorres, etc.
Els negres es tenyeixen en colors.
Especialitat en els plaxats sens perjudicar els texits.
Gran rapides en els dolts. Se serveixen els encàrrecs amb promptitut.

GRAN REBAIXA DE PREUS
No confondre-s: Tintoreria Moderna, Unió, 33 - Tarragona

Hotel Internacional
Recentment inaugurat
Confort modern
COMTE DE RIUS, 17
1 AUGUST, 26
TARRAGONA

HIMALAYA
El rei dels licors estomacals
FABRICANTS:
Fills de Joan Vilá Granada
MARCA REGISTRADA
Gran Diploma d'Honor en l'Exposició de Buenos Aires
Demanda en els cafés i pasteleries
Indicat per a casaments, batetjes i banquets

Fàbrica de Braguers i de Aparatos Ortopedics (TRENCA TS)
EL BRAGUER ARTICULAR-REGULADOR sistema MONTSERRAT es el més práctic i modern per a la retensió i curació de les hernies per cròniques i rebel·des que siguin.
Grans existències de BRAGUERETS DE GOMA per a la radical curació de les hernies de la infància i tot lo concernent a Cirurgia i Ortopedia.
ESPECIALITAT EN LA CONSTRUCCIÓ DE FAIXES VENTRALS
Casa Montserrat
UNIÓN, 34 TARRAGONA

COLMADO CENTRAL
— DE —
Frederic Mirat
Fruites fresques, embutits, fiambres, conserves, vins, xampanyis i tota classe de comestibles.
Unió, 28 TARRAGONA
TELEFON 245

Instal·lacions Electricitat i aigua
— DE —
Lampisteria en general
Timbres — Teléfonos
Material Eléctric
Antón Montesinos
Apodaca, 27
TARRAGONA
TELEFON 324

STOCK Michelin i Dunlop
Accessoris i pe es soltes per a Bicycletes, Motocicletes i Automovils
Oils lubricants, betzines i bujies — Vulcanització i venda de neumàtics i càmares per a tota classe de Autos —
Gespatx i Exposició: Masier i C.
Unió, 32 — Teléfon 259
Garage
TARRAGONA

Casa Lliteras
Recomana al públic sos acreditats Cafés Torrefacció d'arria
Gran assortit de articles del ram de ultramarins.
Garantia absoluta amb la qualitat dels seus géneros.
Servei a domicili
MAJOR, 3
TELEFON 241
TARRAGONA

Societat de socors mutuels
TARRAGONA I SA PROVINCIA
dels cassos de vevellesa, malaltia, invalidesa, vindetat i mort
Inscripta en el Govern civil i en la Comisaría general de Segurs, segons mana la Llei.
Director facultatiu: **DR. RABADA**
Per a més informes dirigir-se al domicili social:
Rambla Sant Joan, 90, pra. De 10 a 12 i de 5 a 7—TARRAGONA

Menjadors del Jardí de Francisco López
AUGUST, 15, I COMTE DE RIUS, 16
TARRAGONA
Se serveixen cuberts des de 1'50 pessetes en endavant i a la carta.
Hospedatges per temporada a preus convencionals.
Habitacions amb llum eléctrica

CLINICA I CONSULTORI PER A LES MALALTIES DE LA DONA
Vies urinaaries, Cirurgia operatoria, parts electroterapia i analisis micro-químic d'orina, productes patològics. Sero-Reacció de Wassermann.— Aplicació del 606.
BAIX LA DIRECCIÓ DEL DR. RABADA
Ex-intern de l'Hospital de la Santa Creu, ex ajudant de la Policlínica del Dr. Fargas i Melge de les Cases de Socors de Barcelona
Consulta de 10 a 12 i de 5 a 7.— Per a obrers, de 7 i mitja a 8 i mitja nit.
Per als pobres, franca d'illuns, dimecres i dissapte de 12 i mitja a 1 i mitja.
Rambla de Sant Joan, 90, entressol.—TARRAGONA

MOSTELLE (RAIMOST)
Suc de raïms sense alcohol
The Grape, Juice G. L.
Londres i Tarragona
El Vermouth més higiènic
Un excelen refresc
El millor aliment en les malalties i convalescencia
Se ven per tot arreu

Sastreria
Novitat
— DE —
Lluís Montserrat
PORTALET, 1
PLASSA DE LA FONT, 51
TARRAGONA

Petit Versailles Bar de Moda
Refrescos—Café—Licors—Dolços
Explendit servei de Restaurant:
Piano eléctric - Overt dia i nit
Rambla S. Joan, n.º 49
Teléfon, 242
Tarragona

Per a bons **EMBUTITS**
— de —
totes menes — a la —
TOCINERIA
— de —
Antoni Ventura
Unió, 11
Tarragona

PAPERERIA I EFECTES D'ESCRITORI
— DE —
Joan M. Piñol
Unió, 1 — TARRAGONA — Teléfon 181
Gran assortit de llibres ratllats de totes menes i tamanyos: Escribanies: Plumes Stilografiques: Pesa-cartes: Copiadors, etc
Gran novetat en pija papers amb rellotje veritat
Postals de totes menes i albums per a les mateixes
PREUS SUMAMENT BARATOS
Unió, 1 - Tarragona